

Handläggare
Patricia Hamberg

Telefon: 08-508 15 024

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2019-04-25

Underlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2020 med inriktning för 2021 och 2022.
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Maria Laxvik
StadsdelsdirektörVictoria Callenmark
Administrativ chef

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	3
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	3
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	4
2 Nämndens verksamhetsområde	4
2.1 Förskoleverksamhet	7
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	9
2.3 Äldreomsorg.....	11
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	14
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	16
2.6 Stadsmiljöverksamhet	19
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	19
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	21
2.9 Övrigt	22
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	22
3.1 Drift.....	23
3.2 Investeringar.....	25
4 Lokalförsörjningsplan.....	26
4.1 Inledning	26
4.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	26
4.3 Kapacitetsbeskrivning	27
4.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	28
4.5 Kostnadsutveckling.....	29
4.6 Effektiviseringsmöjligheter	30
4.7 Övrigt	31

Bilagor

Bilaga 1: SDN15 2020-2022

Bilaga 2: Klimatinvesteringsplan 2020-2022

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan redogörs för nämndens strategiska satsningar som ska bidra till att kommunfullmäktiges inriktningsmål för den kommande treårsperioden nås.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Utveckla och anpassa verksamheterna utifrån förändrade förutsättningar, behov och målgrupper
- Tydliggöra förskollärarnas uppdrag i enlighet med den reviderade läroplanen och skapa förutsättningar för pedagogisk utvecklingstid
- Fortsätta utbilda barnskötare och förskollärare i syfte att säkerställa långsiktig kompetensförsörjning av bristyrken
- Öka samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård gällande äldre och personer med socialpsykiatrisk problematik
- Utforma omsorgen om äldre mer individuellt och flexibelt
- Utveckla mat och måltider för äldre
- Vidareutveckla individ- och verksamhetsuppföljningen genom att införa en uppföljningsmodell utifrån ett helhetsperspektiv för att kvalitetssäkra arbetet
- Fortsätta arbetet med en sammanhållen socialtjänst med särskilt fokus på ett familjeorienterat arbetssätt utifrån ett barnrättsperspektiv
- Vidareutveckla samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst med fokus på tidiga insatser för barn och familjer
- Fortsätta arbetet att kompetensutveckla medarbetare i hedersrelaterat våld och implementera arbetssätt som säkerställer att våldsutsatta barn, unga och vuxna erbjuds relevant insats
- Fortsätta utveckla det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet
- Öka kommunikationen kring lokala initiativ som medför ökad trygghet
- Stärka det lokala trygghetsarbetet genom mobila ordningsvakter
- Genom utvecklad samverkan stärka nyanländas förmåga att efter etableringstiden komma ut på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och i samhällslivet
- Utveckla samarbetet mellan myndigheter inom rehabiliteringsområdet för sjukskrivna personer med försörjningsstöd
- Öka möjligheten för personer som står långt från arbetsmarknaden samt personer med funktionsnedsättningar att ta steget från biståndsbedömd sysselsättning till arbete, praktik eller studier

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Genomföra näringslivsdialoger med företagskluster inom stadsdelsområdet
- Skapa förutsättningar för ökad tillväxt och nyetableringar
- Förbättra förutsättningarna för företagsverksamhet i stadsdelsområdet genom ett samordnat trygghetsarbete med det lokala näringslivet och polisen
- Öka byggnationen av bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar med särskilt fokus på stödboenden för personer med psykiska funktionsnedsättningar

- Undersöka möjligheten till ytterligare boendeplatser för äldre
- Utveckla samverkan med föreningar och civilsamhället i syfte att erbjuda en aktiv fritid för barn och unga
- Utveckla samarbetet med andra stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar för att komplettera utbudet av aktiviteter i söderort för barn och unga med funktionsvariationer
- Utveckla kulturutbudet i en inkluderande och hållbar riktning
- Minska elförbrukningen genom bland annat energieffektivisering, samt undersöka möjligheter till egen energiproduktion
- Genomföra skötselinsatser i naturreservaten för att gynna den biologiska mångfalden
- Öka tillgängligheten och utveckla de rekreativa värdena i parker och naturreservat
- Utveckla parker och grönområden med fokus på trygghet, tillgänglighet och biologisk mångfald samt för att lindra konsekvenser av klimatförändringar.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Fokusera på kärnverksamheterna och säkerställa en stabil ekonomi och effektiva arbetssätt
- Vidareutveckla arbetsmiljöarbetet med fokus på hållbar arbetshälsa
- Tydliggöra det moderna ledarskapet
- Utveckla en långsiktig plan för chefsförsörjning
- Vidareutveckla kompetensförsörjningsprocessen med fokus på att attrahera och bibehålla medarbetare
- Skapa organisatoriska förutsättningar som främjar digitalisering

2 Nämndens verksamhetsområde

Verksamhet

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsåtgärder. Stadsdelsnämnden ansvarar också för lokalt miljöarbete, stadsmiljöfrågor, skötsel och investeringar i parker och naturområden, viss tillsynsverksamhet samt konsumentvägledning. Vidare har stadsdelsförvaltningen en viktig roll att, i samarbete med andra aktörer, bidra till att staden sammantaget upplevs som trygg och säker av dess invånare.

Demografi

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning finns till för de strax över 46 000 invånare som bor här. Stadsdelsområdet omfattar Hammarbyhöjden, Björkhagen, Kärrtorp, Enschedalen, Bagarmossen och Skarpnäcks gård. Bostadsbeståndet karakteriseras av att antalet bostadsrätter är något fler än antalet hyresrätter.

När det gäller sociala förhållanden och livsvillkor liknar Skarpnäcks stadsdelsområde på flera sätt staden som helhet. I många fall ligger stadsdelsområdet som helhet nära stadens genomsnitt, men det finns stora skillnader i livsvillkor mellan stadsdelarna och ännu större mellan olika områden inom stadsdelarna. Framför allt i stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks gård är de socioekonomiska skillnaderna mellan olika områden tydliga, vilket

avspeglas bland annat i statistik över invånarnas inkomster och andel förvärvsarbete. Även om stadsdelsområdet som helhet utvecklas positivt på många sätt finns tendenser till att vissa socioekonomiska skillnader mellan områdena ökar. En viktig utmaning för stadsdelsnämnden är att arbeta för att inkludera alla stadsdelar, områden och invånare i den positiva utvecklingen.

Stadsdelsområdet växer inte i samma takt som stora delar av Stockholm. Antalet invånare beräknas bara växa med cirka 650 personer fram till 2022. I området planeras för cirka 6500 nya bostäder inom tre stora programområden som kommer att utveckla stadsdelsområdet. Det kommer dock först att ge effekt efter planperiodens slut.

Källa: Sweco AB

Kommunfullmäktiges särskilt prioriterade frågor

Nedan beskrivs förvaltningens arbete med några av kommunfullmäktiges prioriterade frågor. Övriga prioriterade frågor återfinns under respektive verksamhetsområde under avsnitt 2.1 till 2.8.

Trygghet och säkerhet

Att öka invånarnas upplevelse av trygghet är en gemensam utmaning för hela staden. Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet ska utföras genom lokalt områdesarbete och nära samverkan med andra förvaltningar, bolag, myndigheter, civilsamhälle och föreningsliv. Under planeringsperioden kommer förvaltningens arbete riktat mot barn och unga i riskzon för kriminell livsstil att utvecklas. För att förvaltningen ska kunna uppnå målsättningen om att tidigt uppmärksamma barn och unga i riskzon i negativ livsutveckling behöver polisens medverkan i arbetet säkerställas på lokal samt central nivå.

Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism genom att bland annat stärka kunskaperna bland medarbetarna för att tidigt kunna upptäcka radikalisering samt utveckla samarbetet med andra förvaltningar och polismyndighet. Planeringen för arbetet uppdateras årligen genom den lokala handlingsplanen och med fortsatt stöd från stadsledningskontorets samordning samt stadsövergripande riktlinjer och uppföljningsverktyg.

Näringslivsfrämjande arbete och näringslivssamverkan

Förvaltningen har en löpande dialog med företrädare för det lokala näringslivet samt de företag som bedriver verksamhet på entreprenad inom nämndens ansvarsområden. Förvaltningen kommer genomföra näringslivsdialoger kring angelägna frågor som till exempel trygghet, kompetensförsörjning (praktikplatser) och stadsplanering. Förvaltningen samarbetar med Stockholm Business Region för att kartlägga möjligheter för ökad tillväxt genom lokala näringslivsanalyser.

Lokala företrädare har under de senaste åren lyft fram ett behov av att samverka kring trygghetsfrågan i och runt lokala butiker. Det sker idag i samverkan med polisen och genom konceptet trygg i butik.

Kompetensförsörjning med särskilt fokus på ledarskap och hälsa

Förvaltningen kommer fortsätta vidareutveckla arbetsmiljöarbetet med fokus på hållbar arbetshälsa för medarbetare och chefer. Fokus kommer vara att minska sjukfrånvaron och få stabilitet i medarbetarnas arbetshälsa genom att öka uppföljningen av sjukfrånvarande individer, revidera och säkerställa att chefer har det stöd som behövs. Utöver detta kommer arbetet med att skapa hälsofrämjande arbetsplatser att ske. I detta arbete samverkar förvaltningen med SLK:s personalstrategiska avdelning, företagshälsovården, Stark och Partner samt andra förvaltningar för att delge och få inspiration genom goda exempel. Ohälsan finns främst bland de verksamheter som är kvinnodominerade och har högre personalomsättning på allt mer svårrekryterade befattningar så som barnskötare, forskollärare, socialsekreterare och undersköterskor.

Det moderna ledarskapet kommer att tydliggöras och detta kommer att påverka hur förvaltningen arbetar med kompetensutveckling och kompetensförsörjning av chefer. Förvaltningen ser behov av att utveckla en långsiktig plan för chefsförsörjningen. Detta för att säkerställa kompetens och chefstillsättning vid framtida pensionsavgångar. Utifrån kommande stadsövergripande chefsförsörjningsprocess, kommer förvaltningen att formulera fokusområden och strategier för att säkra chefsförsörjningen de kommande åren.

Klimatinvesteringsplan

Arbetet fortsätter i enlighet med stadens miljöprogram och inom ramen för de medel som beviljats för klimatinvesteringar.

Tidigare klimatinvesteringar har varit kostnadseffektiviserande. Planerade klimat och miljöåtgärder ska vara kostnadseffektiviserande med minskade driftskostnader. Förvaltningen har idag höga kostnader för transport av mat inom stadsdelsområdet. Satsningen etiska och fossilfria transporter beräknas minska den ekonomiska belastningen markant. Cykelsatsningarna ska också reducera utsläppen av växthusgaser inom stadsdelsområdet.

I frågor som rör energieffektivisering och solenergi samverkar förvaltningen med Micasa och SISAB och ser också möjlighet till ett utökat samarbete med de kommunala bostadsbolagen som har stora boendekollektiv inom stadsdelsområdet. Förvaltningen samverkar med serviceförvaltningen kring upphandlingar för att säkerställa att krav för hållbara transporter säkerställs i upphandlingsprocessen.

2.1 Förskoleverksamhet

Trender, utmaningar och ekonomiska effekter

Förvaltningen ser ett stort och växande behov av att rekrytera och behålla förskollärare och barnskötare. Andra prioriterade områden är att anpassa volymen på förskoleverksamheten efter efterfrågan, samt att säkerställa att barn med särskilda behov uppmärksammas och erbjuds stöd.

Befolkningsprognosen visar en minskning av barn i förskoleåldern. Antalet förskolebarn väntas minska med cirka 141 barn i stadsdelsområdet från 2019 till 2022, med viss variation mellan olika stadsdelar.

	2019	2020	2021	2022	2025	Förändring 2019-2025 i %
Hammarbyhöjden	500	508	515	514	595	19
Björkhagen	402	372	376	367	407	1,2
Kärrtorp/Enskededalen	300	307	308	304	331	10,3
Bagarmossen	834	821	809	792	825	-1,1
Enskededalen	325	301	292	286	280	-13,8
Skarpnäcksfältet	562	545	530	519	555	-1,2
Hela Skarpnäck	2 923	2 854	2 830	2 782	2 993	2,4

Källa: Sweco AB

Utifrån att den reviderade läroplanen börjar gälla 1 juli efterfrågas att begrepp som utbildning, undervisning och målpuppfyllelse behöver tydliggöras och konkretiseras. I samband med det behöver förskollärarens roll och förutsättningar tydliggöras och förbättras. Här arbetar förvaltningen med att ge förskollärarna bättre förutsättningar för att planera och leda det pedagogiska arbetet.

Barn i behov av särskilt stöd ökar i stadsdelsområdet och den specialpedagogiska kompetensen i förskolan behöver därför stärkas. Detta innebär behov av kompetensutveckling hos personalen, anpassningar och organisation av arbetssätt för att på bästa sätt möta behoven. Här kommer projektet Skarpnäcksmodellen – integrerad förskole och skolstödsenhet vara ytterligare en förstärkning i detta arbete tillsammans med nuvarande stödenhet.

I jämförelse med andra yrkesgrupper är sjukfrånvaron bland förskolans personal är hög. Samtidigt är det svårt att rekrytera vikarier. En effekt av dessa faktorer kan vara en minskad kvalitet av förskolans verksamhet och att det skapar svårigheter att säkerställa en likvärdig förskola av god kvalitet.

Vårdnadshavare ställer högre krav på inflytande och delaktighet i verksamheten. För att bemöta detta behöver förvaltningen utveckla nya former för samverkan och dialog.

Prioriteringar

- Kompetensförsörjning
- Samverkan med vårdnadshavarna
- Förskollärarnas uppdrag i reviderade läroplanen

- Strategi för hållbart ledarskap

Samverkan med andra nämnder och bolag

Skarpnäcksmodellen har som syfte att skapa en integrerad stödenhet för förebyggande och stödjande insatser för barn och familjer i samarbete med förskola, skola och socialtjänst. Utbildningsförvaltningen är en viktig samverkanspartner i detta arbete.

Kompetensförsörjning

En fortsatt utmaning är kompetensförsörjningen inom förskolan. En viktig del är att behålla kompetent personal. De satsningar som görs på utbildning till barnskötare, både ordinarie och på pedagogikcollege, erfarenhetsbaserad utbildning till förskollärare, uppdragsutbildning till förskollärare och vidareutbildning för förskollärare behöver fortsätta och stödjas med vikarieersättning till förskolorna.

Högskoleutbildad personal som inte är förskollärare, exempelvis fritidspedagoger, bild-musik- och dramalärare, är en viktig resurs inom förskolan som tillför särskild kompetens. Det saknas en befattning inom förskolan för dessa funktioner. De kan inte anställas som förskollärare då de inte har förskollärligitimation, och den enda övriga befattning som finns inom den pedagogiska verksamheten är för barnskötare. Det vore värdefullt om det fanns en befattning för personer med högskoleutbildning, som inte är förskollärare, eftersom deras kompetens kommer att vara viktig inom förskolan om bristen på förskollärare fortsätter.

Förutsättningarna för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är i förändring. Stadens och förvaltningens samarbete med Södertörns högskola och Stockholms universitet ses över och det finns en oro över att förvaltningens möjligheter att få studenter begränsas. (Avstämt med Janne!)

Handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare

En handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare ska vara klar i juni 2019. Redan nu har fokusområdena arbetsorganisation och förutsättningar för det pedagogiska uppdraget identifierats som avgörande för förskollärarnas och barnskötarnas arbetssituation.

Jämställdhetsutmaningar

Förvaltningens förskolor har arbetat aktivt med jämställdhetsintegrering och att stärka det normkritiska perspektivet inom verksamheterna. I de observationer som genomförts har flera jämställdhetsutmaningar identifierats, exempelvis att pojkar får mer talutrymme och mer fysiskt utrymme, och att det inom förskolan görs fler orosanmälningar gällande pojkar. Arbetet kommer att gå vidare med att ta fram åtgärder utifrån de utmaningar som identifierats. Utmaningar i jämställdhetsarbetet de kommande åren kommer att vara att bibehålla och utveckla personalens kompetens i det normkritiska arbetet på förskolorna.

Digitalisering

Digitalisering och införandet av skolplattformen ställer fortsatt höga krav på digitala verktyg och personalens kompetens inom området. Förvaltningen behöver följa kostnaderna för detta och göra löpande prioriteringar

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Trender, utmaningar och ekonomiska effekter

Andelen unga i åldersgruppen 13-18 år prognostiseras öka med tolv procentenheter inom stadsdelsområdet fram till år 2022. Ökningen av antalet unga kan komma att medföra ett tilltagande behov av mångfald av aktiviteter inom de öppna fritidsverksamheterna.

Förvaltningen kommer att prioritera utvecklingen av kultur och fritid genom att möjliggöra nya och fler former av fritids- och kulturaktiviteter för stadsdelsområdets invånare i samverkan med föreningslivet och civilsamhället. Utökningen av samverkan kan komma att medföra behov av utveckling av nya samverkansformer, som i sin tur ställer krav på uppföljning för att säkerställa insatser av god kvalitet.

Fler unga inom stadsdelsområdet innebär att det uppsökande sociala arbetet behöver förstärkas. Det förebyggande arbetet behöver fortsatt bedrivas i olika former för att fånga upp olika målgrupper. Förvaltningen kommer att fokusera på att utveckla förutsättningar i det förebyggande arbetet för att säkerställa att barn i behov av exempelvis aktiv fritid alternativt socialtjänstens insatser uppmärksammas i tidigt skede.

Resultat från bland annat Stockholmsenkäten visar att den psykiska ohälsan ökar bland unga, vilket kan innebära att fler unga framöver kan vara i behov av stöd för att hantera sin vardag och klara av att slutföra skolgången. Ökningen av antalet unga kan även medföra att fler föräldrar till tonåringar kan vara i behov av stöd för att kunna stärka sitt föräldraskap. Därav kan behovet av föräldraskapsstöd behöva tillgodoses i större utsträckning under de kommande åren.

Förvaltningen driver en ungdomsmottagning i samverkan med Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning. Ungdomsmottagningen vänder sig till unga i åldrarna 13- 23 år, som är en målgrupp som förväntas öka inom planperioden i båda stadsdelsområdena. Behovet av service från ungdomsmottagningen kan därför förväntas öka vilket kan medföra utmaningar då verksamheten i nuläget omfattas av högt besöksantal och långa kötider. Förvaltningen behöver därför säkerställa att verksamheten kan möta en ökad efterfrågan av service, i samverkan med Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning.

Ålder	2019	2020	2021	2022	2025	Förändring 2019-2025 i %
6-12 år	3 985	3 959	3 904	3 853	3 726	-6,5
13-18 år	2 709	2 868	2 981	3 044	3 256	20,2
19-20 år	852	843	854	889	990	16,2
6-20 år	7 546	7 670	7 739	7 786	7 972	5,6

Källa: Sweco AB

Tobakslagen kommer att ändras under 2019 vilket innebär att handlare ska söka tillstånd för tobaksförsäljning. Lagändringen kan komma att påverka antalet handlare i området och även medföra risk för olovlig försäljning.

Prioriteringar

- Förstärka samverkan kring unga vuxna med psykisk ohälsa

- Samverkan med föreningsliv och civilsamhälle
- Fortsätta utvecklingen av fritidsverksamheterna för barn och unga som i dagsläget inte tar del av verksamheterna som exempelvis flickor och ungdomar med funktionsvariation
- Erbjudande av behovsanpassad föräldrastöd till föräldrar med olika former av särskilda behov

Samverkan med andra nämnder och bolag

Förvaltningen har behov av regional samverkan för att tillsammans med aktörer inom landsting, fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och civilsamhälle kunna samverka kring tidiga, riktade insatser. Involveringen av skolor, barn- och ungdomspsykiatri i regional samverkan bedöms vara en förutsättning för att kunna uppnå uppdraget om att erbjuda adekvata insatser för unga med psykisk ohälsa i olika former. Samordnad individuell plan (SIP) och nätverksarbete är goda exempel på arbetssätt för att uppmärksamma och utforma planeringar utifrån den enskilda och familjens behov. Förvaltningen ser därför ett behov av fortsatt implementering och utveckling av dessa arbetssätt med stöd från berörda fackförvaltningar.

Samverkan med fackförvaltningen behöver stärkas gällande tobakstillsynen, för att säkerställa korrekt myndighetsutövning och en likställd tillsyn över staden. Förvaltningen föreslår att tobakstillsynen inom staden centraliseras för att säkerställa rättssäker och likställd handläggning.

Kompetensförsörjning

Målsättningen om hög andel utbildade fritidsledare inom berörda verksamheter kvarstår, varför förvaltningen fortsätter att sträva efter att anställa utbildade fritidsledare.

Jämställdhetsutmaningar

Andelen unga med psykisk ohälsa är högre bland flickor än pojkar, varför samverkan med fackförvaltningar, ungdomsmottagning, skolor och civilsamhälle bör utformas för att särskilt kunna uppmärksamma och utforma riktade insatser för målgruppen. Andelen flickor som besöker fritidsgårdarna har ökat inom stadsdelsområdet under de senaste åren. För att säkerställa att satsningarna har långsiktig och hållbar effekt behöver förvaltningen även fortsätta utveckla och genomföra satsningar för att attrahera flickor, besökare med annan könstillhörighet och bakgrund samt barn med funktionsvariation.

Förvaltningen behöver säkerställa att insatser och service till föräldrar, i form av till exempel stödgrupper är tillgängliga och attraktiva för båda föräldrarna oavsett kön. I dagsläget kan konstateras att förvaltningen når mammor i högre grad än pappor, båda vad gäller enskilda insatser och gruppverksamhet.

Digitalisering

Förvaltningen ser en möjlighet i användningen av digitala hjälpmedel för att erbjuda stöd till unga såväl som till föräldrar. Förvaltningen planerar att utforma arbetssätt för användning av sociala medier i syfte att nå och anpassa kommunikationen till barn, unga och föräldrar. Förvaltningen kommer även att se över möjligheten att använda föräldraskapsstöd på nätet som ett sätt att attrahera fler föräldrar som av olika skäl inte kan eller vill delta i gruppverksamhet.

2.3 Äldreomsorg

Trender, utmaningar och ekonomiska effekter

Antalet äldre ökar kontinuerligt och är generellt friskare och lever längre än tidigare, vilket ställer ytterligare krav inom äldreomsorgen både vad det gäller utförandet av insatser men även vid biståndsbedömningen. Det innebär även ett större behov av tillgång till anpassade boenden för äldre. Samtidigt finns fler målgrupper inom äldreomsorgen med komplexa vård- och omsorgsbehov där vidareutveckling av samverkan och arbetssätt krävs för att möta de förändrade behoven. Förvaltningen ligger, i jämförelse med andra stadsdelsförvaltningar, högt när det gäller beviljade omsorgsinsatser för personer mellan 65-79 år, där prognosen är att det sker en befolkningsökning på 10 procentenheter fram till 2022. Den åldersgrupp som prognostiseras öka mest, med 15 procentenheter, under treårsperioden är äldre i åldrarna 80-84 år. Förvaltningens bedömning är att det kan komma innebära en viss ökning av behov av omsorgsinsatser och då främst i form av hemtjänstinsatser. Likaså är prognosen att andel äldre som är 90 år och äldre kommer att minska med nio procentenheter under samma period. Den verksamhet inom äldreomsorgen som därmed förväntas möta den största utmaningen utifrån befolkningsprognosen är den kommunala hemtjänsten, då verksamheten blir svårare att planera utifrån att yngre personer generellt är i behov av mindre antal timmar än personer i högre åldrar. Dessutom har den kommunala hemtjänsten en förhållandevis hög andel personer under 65 år med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som erhåller hemtjänstinsatser jämfört med övriga utförare. De ersättningssystem och planeringssystem som finns idag är inte anpassade för att möta kunder med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som har en mer aktiv livssituation.

Ålder	2019	2020	2021	2022	2025	Förändring 2019-2025 i %
65-79 år	4 688	4 911	5 085	5 231	5 563	18,7
80-84 år	587	608	643	692	930	58,4
85-89 år	420	416	405	411	447	6,4
90- år	351	339	334	325	308	-12,3
65- år	6 046	6 274	6 467	6 659	7 248	19,9

Källa: Sweco AB

Samverkan med Region Stockholm

I och med att lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård trätt i kraft föregående år ser förvaltningen ett fortsatt behov av att stärka främst den lokala samverkan med både öppenvården och slutenvården, för att möjliggöra att syftet med lagens intentioner uppnås om att skapa en trygg och säker övergång från slutenvård till öppen vård och omsorg. Förvaltningens bedömning kring ekonomiska effekter utifrån brister i samverkan är ett flertal kostnadsdrivande effekter. En övrig konsekvens som uppmärksammas är en försämrad arbetsmiljö för biståndshandläggarna då en fungerande samverkan med slutenvård och primärvård är en förutsättning i arbetet. Förvaltningen anser att en fortsatt utveckling av samverkan lokalt och mellan staden och Region Stockholm skulle ge goda resultat inom stadens berörda verksamheter.

IT-stöd för planering och uppföljning av hemtjänsten

En utmaning inom förvaltningen är IT-stödet för planering och uppföljning av hemtjänsten. Nuvarande IT-stöd ger inte tillräckligt med underlag i kvalitetsarbetet utifrån verksamhetens uppdrag. Förvaltningens bedömning kring vilka konsekvenser det innebär är att hemtjänsten inte kan följa upp arbetet vilket riskerar att leda till kvalitetsbrister i verksamheten och att den enskilde inte får sina stödbehov tillgodosedda. Vidare anser förvaltningen att det kan få ytterligare ekonomiska effekter då beslutad tid hos kund inte utförs i tillräcklig omfattning och där en lägre effektivitet försvårar en ekonomisk balans i verksamheten. Förvaltningen har genomfört en översyn av den kommunala hemtjänsten varpå en av omorganisation pågår. Åtgärder som ska genomföras och som förväntas effektivisera verksamheten och sänka kostnaderna är rekrytering av biträdande enhetschefer, för ett nära ledarskap, och planerare som införskaffar kunskap om kunder och geografiska områden. Förvaltningen föreslår att staden inför ett nytt planeringssystem som är utvecklat för att stödja verksamhetens arbete. Det finns goda exempel att ta del av i verksamheter som använder andra planeringssystem som leder till högre effektivitet.

Mat och måltider för äldre

Förvaltningen ser mat och måltider för äldre som utvecklingsområden. God mat och trevliga måltider är en del i välbefinnande och meningsfullhet men det är också avgörande för en god hälsa. Boenderåd har startats upp och utbildningar med dietist pågår. För att samla in mer kunskap om de äldres uppfattning om mat och måltider på vård- och omsorgsboende används individuppföljningen.

Äldreomsorgens förändrade uppdrag och målgrupp

Synen på äldreomsorgens uppdrag har förändrats när det gäller vilka målgrupper och behov den ska möta. Ökningen av äldre som lever längre innebär att fler målgrupper inom socialtjänstens övriga verksamhetsområden i högre utsträckning även blir aktuella för insatser inom äldreomsorgen. Kompetensbristen driver kostnader utifrån att det riskerar att bli felaktiga och fördyrade insatser som även ökar behovet. Förvaltningen ser ett behov av förändrade arbetssätt och ersättningssystem. Omstrukturering av arbetet krävs där specialiserade team och nya funktioner införs. Äldreomsorgen omfattar idag ett flertal verksamhetsområden där förvaltningen har en utmaning i att klara av att möta målgruppens förändrade behov, utifrån en ökad målgrupp av äldre med psykisk ohälsa, missbruk och/eller hemlöshet.

Förvaltningen ser att den kommunala hemtjänsten behöver fortsätta utvecklingen mot ett mer flexibelt förhållningssätt. En utmaning inom hemtjänsten är att det är en alldeles för traditionell syn på målgruppen äldre, utifrån vilka behov som ska mötas och vilket uppdrag kommunerna har. Detta innebär en risk att vissa grupper inte får hemtjänstinsatser som de har behov av. Ett arbetssätt som förvaltningen bedömer effektiviserar verksamheten är införande av specialiserade team inom hemtjänsten likställt nuvarande demensteam, exempelvis hemlöshetsteam och socialpsykiatriteam. Detta med målsättningen att uppnå profilhemtjänst för äldre med specifika behov. Förvaltningen anser att frågan om införande av en äldrelag bör bevakas av staden för att säkerställa att inte vissa grupper uteslås från äldreomsorgen.

Mötesplatser för äldre och aktivitetsutbud

En annan utmaning inom äldreomsorgen är att svara upp mot de höga förväntningarna som

finns när det gäller de öppna mötesplatserna för äldre, att erbjuda och genomföra aktiviteter i tillräcklig utsträckning så att förvaltningen möter upp de äldres sociala behov inom stadsdelsområdet. En identifierad jämställdhetsutmaning inom förvaltningen är att män i betydligt mindre omfattning än kvinnor tar del av aktivitetsutbudet inom de öppna mötesplatserna för äldre, vilket är en ytterligare aspekt att ta med i den fortsatta planeringen av verksamheterna så att både män och kvinnors sociala behov tillgodoses. Utbildningssatsning inom jämställdhet har genomförts där ökade kunskaper i ämnet resulterat i riktade insatser vilket lett till att andelen män som tar del av aktivitetsutbudet ökat.

Prioriteringar

- Vidareutveckla samverkansformer med Region Stockholms primär- och slutenvård
- Skapa bättre förutsättningar för medarbetare och chefer med ett nära ledarskap
- Utveckla arbetssätt och anpassning av verksamheterna utifrån målgruppen äldre
- Utveckling av mat och måltider
- Införande av ett mer flexibelt förhållningssätt inom den kommunala hemtjänsten
- Fortsätta utvärdera och omprioritera utbud av aktiviteter på öppna mötesplatser för äldre

Samverkan med andra nämnder och bolag

Förvaltningen ser ett behov av att vidareutveckla samverkan med hälso- och sjukvårdsförvaltningen så att de rutiner som finns följs av samtliga parter. Vidare är den lokala samverkan med lokalt placerade vårdgivare av yttersta vikt, likaså samrådsmöten inom regionen i hälso- och sjukvårdsfrågor tillsammans med Region Stockholm. Även SKL och äldreförvaltningen är viktiga samverkanspartners.

Förvaltningen bedömer att en vidareutveckling av samverkan med kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen skulle ha en positiv inverkan på att utveckla utbudet av aktiviteter på de öppna mötesplatserna för äldre.

Förvaltningen anser vidare att det är av stor vikt att stärka samverkan med socialförvaltningen och äldreförvaltningen när det gäller kompetensutvecklingsbehoven inom äldreomsorgen generellt och hemtjänsten mer specifikt.

Kompetens- och ledarförsörjning

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att rekrytera och behålla undersköterskor inom äldreomsorgen. Vidare finns behov av nya yrkesgrupper och vidare kunskaper inom arbetsmetodik. Förvaltningen har en utmaning i att möta kompetenskraven utifrån en bredare målgrupp än tidigare. Ökade kompetenskrav ställs även inom hemtjänsten vid rekrytering av biträdande enhetschefer och planerare där kunskaper och förmåga efterfrågas om logistik och att hantera tekniskt komplicerade system.

Förvaltningen har behov av att säkra ledarförsörjningen inom äldreomsorgen. Förvaltningen, i samverkan med SLK personalstrategiska avdelningen, deltar i stadens pilotprojekt med Chefoskopet som är den metod som ska användas för att kartlägga och utveckla chefers organisatoriska förutsättningar, en förhoppning med projektet är att få stöd i att fortsätta utveckla det närvarande ledarskapet.

Digitalisering

Förvaltningen ser en utmaning i att det nya sociala systemet dröjer då det nuvarande systemet

erbjuder ett lågt digitalt stöd. I ett kommande system är samkörning av exempelvis nationella kvalitetsregister önskvärt för att minska den dubbeldokumentation som sker idag. Möjligheten för den äldre att ha tillgång till dokumentationen som görs behöver vara enkel och användarvänlig.

För att öka brukarnas delaktighet ser förvaltningen ett behov av ökad tillgång till tekniska hjälpmedel i verksamheterna som de äldre har tillgång till, exempelvis läsplattor, appar med tillgång till bilder och kartor och kommunikationshjälpmedel.

Förvaltningen har påbörjat ett arbete för att nå ut med information om verksamheterna via sociala medier.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Trender, utmaningar och ekonomiska effekter

Personer som ansöker om insatser med anledning av funktionsnedsättning ökar inom förvaltningen. Ökningen anses delvis bero på att fler personer får neuropsykiatriska diagnoser och därmed i högre utsträckning bedöms ha rätt till stödinsatser utifrån verksamhetsområdet.

Förvaltningen, liksom staden i stort, har en utmaning i att främja delaktighet för personer med funktionsnedsättning i kontakten med förvaltningens verksamheter. Stadens program för tillgänglighet och delaktighet tydliggör förvaltningens ansvar inom relevanta fokusområden. Förvaltningens arbete med att implementera programmet kommer fortgå under planperioden, där den största utmaningen är att utförarverksamheterna behöver anpassa sina verksamheter utifrån de mål som är uppsatta. Anledningen är att förvaltningens utförarverksamheter drivs på entreprenad där nuvarande avtal reglerar vissa frågor, som möjligheten att kunna dra in fiber på grupp- och servicebostäder för att få tillgång till wifi.

Översynen av insatser enligt LSS (SOU 2018:88) lägger fram en del förslag som tar fasta på behov av modernisering av nuvarande insatser för att underlätta tillgänglighet och delaktighet för målgruppen. Lagstiftningens insatser kan verka begränsande i förhållande till målet om full delaktighet i samhällslivet. Utredningen lyfter framför allt ledsagarservice och boendeinsatser. Personer med funktionsnedsättning, som idag i stor utsträckning är en förändrad målgrupp genom andra erfarenheter och behov, framför önskemål som insatserna i LSS inte matchar.

När det gäller andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar så finns skillnader mellan män och kvinnor, där kvinnorna är mindre nöjda jämfört med männen. Förvaltningen kommer särskilt att beakta detta i det fortsatta arbetet med att implementera programmet under kommande treårsperiod.

Ökad målgrupp med komplexa stödbehov

Förvaltningen ser ett behov av att vidareutveckla arbetssätt och samverkan utifrån ökad målgrupp med komplexa stödbehov. Unga vuxna med neuropsykiatriska diagnoser är också överrepresenterade bland de ungdomar som inte uppnått kunskapskraven i grundskolan och flera har haft en hemmasittarproblematik. Målgruppen består också av personer som har svårigheter med svenska språket. Unga vuxna med funktionsnedsättning och tilläggsproblematik är en ökande grupp som har betydande svårigheter inför ett självständigt vuxenliv. Det krävs ytterligare kompetens och bredare arbetsmetoder, något som också innebär ökade handlägningskostnader. Under treårsperioden behöver förvaltningen

sammankoppla resurser som arbetar med förebyggande insatser på skolans uppdrag med resurser som finns inom socialtjänstens myndighetsutövning för ungdomar med funktionsnedsättningar. Arbetet med samordnad individuell plan har under några år varit framgångsrikt i förvaltningen gällande målgruppen och knyts framåt tätare ihop med beställarenheterna inom socialtjänsten.

Boende för personer med funktionsnedsättningar

Målgruppen för förmedling av bostad med särskild service enligt LSS har förändrats över tid. Antalet personer med autismspektrumtillstånd blir allt fler i servicebostäder enligt LSS samtidigt som tilläggsproblematik ofta finns med som till exempel psykisk ohälsa och missbruk. Insatsen behöver därmed utvecklas i takt med målgruppens förändrade behov och efterfrågan. Personalens kompetens behöver inriktas mot ett mer motiverade och uppsökande arbetssätt. Även beställning, uppföljning av genomförandeplan och individuppföljning påverkas och ställer ytterligare krav på handläggarnas kompetens och arbetssätt. Utifrån målgruppens förändrade behov vill förvaltningen lyfta upp behovet av att se över ersättningssystemet samt utrednings- och uppföljningsinstrumenten.

Förvaltningen vill också lyfta goda exempel från andra kommuner som driver startboenden för unga vuxna, som inte bött på egen hand tidigare och vill få en god start och utveckling mot självständighet. Startboenden beviljas under en begränsad period på ungefär två år. Förvaltningens uppfattning är att en sådan boendetyp lämpligast skulle utgöras av en kommunövergripande verksamhet där placerande förvaltning höll kvar ärendansvaret för att kunna fortsätta planera biståndsbehovet.

För att öka incitamenten att bygga fler bostäder med särskild service anser förvaltningen att en framkomlig väg kan vara att göra en översyn av nuvarande riktlinjer kring ärendansvar. Förslagsvis bör ärendansvaret ligga kvar på placerande förvaltning under minst två år för att följa behovs- och nivåbedömningen. Detta mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts vid många förvaltningar att de verkliga behoven vid inflytt starkt fluktuerar i relation till det som framkommit vid den föregående biståndsbedömningen. Kostnadseffekterna för såväl handläggning, uppföljning, förändrad behovsbedömning och planering samt verkställighet av andra insatser tillfaller mottagande förvaltning. En ytterligare aspekt är vikten av kontinuitet för målgruppen. Förvaltningen föreslår även att de fördelningsnycklar som gäller det fasta anslaget ses över, där parametern befintliga bostäder med särskild relation till befolkningsmängden även bör vara en faktor.

Individ- och verksamhetsuppföljning

Verksamhets- och individuppföljningar behöver utvecklas och samordnas inom verksamhetsområdet. Det saknas idag ett helhetsperspektiv på insatserna inom staden där förvaltningen efterfrågar stöd centralt med framtagande av en gemensam stadsövergripande modell där olika resultat om verksamheten och brukarna vägs in för att kunna bedöma och öka kvaliteten. Förvaltningen föreslår att den framtagna verksamhetsuppföljningsmodellen inom äldreomsorgen införs, där en anpassning görs utifrån målgruppen inom det specifika verksamhetsområdet, för att öka stadens likställighet vid uppföljning av insatser. Förvaltningen har påbörjat arbetet med att införa äldreomsorgens uppföljningsmodell.

Verksamhetsuppföljningarna inom verksamhetsområdet är en betydelsefull men en relativt omfattande uppgift för förvaltningen. Individuppföljningarna är ett viktigt komplement till verksamhetsuppföljningarna för att säkerställa att insatserna genomförs som beslutat och är av

god kvalitet. Förvaltningen kommer under kommande treårsperiod att förstärka återkoppling från verksamhetsuppföljningarna till de medarbetare som ansvarar för individuppföljningarna.

Förvaltningen ser ett flertal positiva effekter med införande av en uppföljningsmodell likställd den inom äldreomsorgen, där en samlad helhetsbedömning av verksamheterna effektiviserar stadsdelsförvaltningarnas arbete. I nuläget är det ansvarig biståndshandläggare som till stor del även får följa upp verksamheten när det finns kvalitetsbrister. Förvaltningen anser vidare att det är önskvärt med ett likställt fördelningssystem som inom äldreomsorgen, kring vilka verksamheter som årligen ska följas upp av respektive stadsdelsförvaltning, vilket innebär en mer jämn fördelning inom staden.

Prioriteringar

- Utveckla samverkan för att förbättra stödet för personer med komplexa stödbehov
- Genom omvärldsbevakning öka möjligheten att ordna mer flexibla boendeformer
- Stärka arbetet med individ- och verksamhetsuppföljning

Samverkan med andra nämnder och bolag

När det gäller vidareutveckling av arbetet med individ- och verksamhetsuppföljning ser förvaltningen ett behov av att öka samverkan med socialförvaltningen och äldreförvaltningen, för att införskaffa ytterligare kunskaper vid införande av äldreomsorgens uppföljningsmodell.

För att personer med komplexa stödbehov ska få tillgång relevanta stödinsatser finns behov av att utveckla samverkan med utbildningsförvaltningen och barnpsykiatri. Inom verksamhetsområdet sker den huvudsakliga samverkan med Micasa inom ramen för stadens genomförandegrupp där förvaltningen representerar östra söderort.

Kompetensförsörjning

Eftersom fler personer med funktionsnedsättningar ansöker om stödinsatser ökar även behovet av att rekrytera fler biståndshandläggare. Förvaltningen har dock i nuläget inga svårigheter att klara av att möta upp kompetensförsörjningsbehoven inom beställarenheten. Förvaltningen har ingen verksamhet i egen regi.

Digitalisering

Förvaltningen har köpt in läsplatlor till samtliga biståndshandläggare för att de med hjälp av dessa ska kunna arbeta för ökad delaktighet i samband med ansökan om insatser, exempelvis genom Hitta service, för att möjliggöra ett välinformerat val av utförare.

Se i övrigt avsnitt Digitalisering under rubriken Individ- och familjeomsorg.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Trender, utmaningar och ekonomiska effekter

De grupper som i framtiden behöver få del av ett utökat stöd av socialtjänsten och som blir fler är grupperna bostadslösa, våldsutsatta, nyanlända och samsjukliga.

Ett växande fokus på förebyggande arbete inom socialtjänsten ställer samtidiga krav på att effektivisera och avgränsa myndighetsutövningen eftersom inte resurstilldelningen balanserar inriktningarna. Flera av stadens satsningar på förebyggande arbete definieras för att förebygga aktualisering vid socialtjänstens myndighetsutövande verksamhet, medan orosanmälningar fortsätter öka och utredningsarbetet ägnas allt mer åt mycket komplex problematik.

Familjeorienterade insatser, utöver föräldraskapsstöd som förebyggande åtgärder, behöver utvecklas i staden. Här avses även olika former av hemservice och praktiska, samordnande insatser. Förvaltningen vill pröva case management-liknande familjeinsatser. Under förra året prövades koordinatorstöd för barnfamiljer i osäkra boenden vilket gav goda resultat för målgruppen. Efterfrågan på samordning och i viss mån centralt drivna insatser genom Socialförvaltningen förväntas öka utifrån de behov som boendesituationen i staden för med sig. Förvaltningen vill särskilt lyfta behov av en ökad tillgång till Bostad först och strategisk planering och samordning i bostadsfrågan.

År 2020 blir barnkonventionen lag och förvaltningen arbetar med att implementera de arbetsverktyg som framgår i programmet för barnets rättigheter och inflytande. Implementeringen av barnrättsperspektivet inom socialtjänsten kommer att genomföras genom synliggörande av barnets situation och behov samt konsekvenser för barnet vid beslutsfattande. Arbetssätten och arbetsverktygen där barnets behov framhävs vid utredning och beslut överensstämmer med det grundläggande förhållningssättet inom familjeorienterat arbetssätt, som kommer att fortsätta implementeras under perioden.

Förvaltningen planerar att se över inriktningen för sysselsättningsverksamhet i egen regi då det är ett visst överskott på platser. Under planperioden finns behov av uppstart av mer intensiva insatser för målgruppen socialpsykiatri i och med att lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård trätt i kraft förra året. Förvaltningen ser stora brister i samverkan framför allt gällande följsamhet till beslutade riktlinjer och rutiner från såväl sluten- som primärvården. Förvaltningen sammanställer avvikelser och rapporterar till samordnande fackförvaltning.

Personer med allvarlig psykisk sjukdom och samtidig beroendesjukdom behöver stöd från olika lagstiftningar och ansvaret ligger hos två huvudmän, Region Stockholm och kommunen. Det leder till höga samhällskostnader men också oplanerade insatser utifrån målgruppens sammansatta sjukdom och behov.

Stadsdelsförvaltningarnas arbete med boendeproblematik för medborgarna är ansträngd i synnerhet genom en stadigt ökande marknad med olovlig andra- och tredjehandsuthyrning som drabbar såväl barnfamiljer som många ensamstående. Framför allt barnfamiljerna vänder sig ofta till socialtjänsten när svårigheterna blir akuta. Förvaltningen har behövt avdela fler handläggare för att klara av att hantera stöd, vägledning och service till drabbade barnfamiljer. Orsaken till barnfamiljernas situation är oftast att de inte haft möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden, att de saknar inkomster och/eller kötid hos Stockholms stads bostadsförmedling.

Prioriteringar

- Införandet av moderna sociala system (resurskrävande införandeorganisation samt förtydligande av kompetenskrav)
- Digitalisering av kvalitets- och ledningssystem
- Utveckla och effektivisera utredningsarbetet för att förbättra brukarmedverkan, bättre prioritera uppföljning och klara ett ökat inflöde.
- Kompetensutveckla medarbetare och utveckla rutiner för att säkerställa att barn och vuxna som lever med våldsutsatthet får snabbt och adekvat stöd.

Samverkan med andra nämnder och bolag

Förvaltningen ser ett stort behov av att identifiera former för samverkan med Socialförvaltningen för att säkerställa uppdraget om allvarssamtal. Allvarssamtal vid förstagångsbrott är resurskrävande att samordna. Samverkan med polis behöver ske såväl lokalt hos förvaltningen som centralt för staden för att säkerställa polisens medverkan i uppdraget.

Kompetensförsörjning

I samband med införandet av nya moderniserade sociala system kommer kravet på processororienterat arbete att förtydligas. Detta förstärks av den mer direkta kopplingen mellan handläggare och brukare gällande underhandsinformation och återkoppling. Därför ser förvaltningen behov av utökad dokumentationskunskap (analys och bedömning samt journalföring) samt sekretesslagstiftning.

Vidare ser förvaltningen ett behov av fördjupande kunskaper inom säkerhetsmedvetet bemötande samt kunskaper inom våld i nära relation och hedersrelaterat våld. Verksamhetens utmaningar ställer stora krav på processledning och samverkan i framtida uppdrag.

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård ställer krav på kompetensutveckling för de enheter som samverkar med Region Stockholm, dess slutenvård. Här är det önskvärt att genomföra stadsövergripande utbildningsinsatser.

För målgruppen unga och unga vuxna med psykisk ohälsa, där kognitiv svikt uppmärksammas, finns ett behov att bredda utredningsmetodikerna i syfte att få bättre matchade insatser och samverkan med framför allt vuxenpsykiatri. Förvaltningen har uppmärksammat detta särskilt i ärendehandläggningen för ensamkommande unga i takt med de ungas väg in i vuxenlivet och insatser eller åtgärder behöver anpassas utifrån ett vuxenperspektiv.

Jämställdhetsutmaningar

Förvaltningen ser inte några särskilda jämställdhetsutmaningar för verksamhetsområdet. Förvaltningen har lyckats väl i arbetet för kvinnor med missbruks- eller beroendeproblem. Analys av insatser och placeringar som gällt barn och unga bygger på ett mycket litet underlag men visar inte på att det finns osakliga skillnader i stödet kopplat till kön.

Digitalisering

Ett välfungerande verksamhetsstöd är nödvändigt för att möjliggöra en mer användbar och kostnadseffektiv systematisk uppföljning av målgrupper och deras behov, brukardelaktighet och samverkan med andra samarbetspartners. Förvaltningen deltar aktivt i moderniseringen av sociala system och annan digital utveckling. Att byta ut systemen är ett mycket omfattande arbete, både i pengar och i tid. Under åren som staden ställer om till de nya verksamhetssystemen kommer det att krävas stora utbildningsinsatser och support och det är viktigt att det under denna tid säkerställs att rätt kompetens och resurser finns på plats då många medarbetare utbildas.

Stadens socialtjänst arbetar för att utveckla digitala verktyg för att i samband med uppföljning och avslut i deras ärende systematiskt fånga upp barn och ungas upplevelser av socialtjänstens arbete och insatser. Systematik i detta är nödvändigt för att få ett användbart kunskapsunderlag i förbättringsarbetet och en grund för en mer kunskapsbaserad socialtjänst. Förvaltningen är en av fem förvaltningar som provar verktyget Viewpoint som regeringen

uppdragit åt Socialstyrelsen att testa med målet att utveckla en nationell struktur för brukarmedverkan.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Bostadsbyggande

Programmen för Hammarbyhöjden-Björkhagen och Bagarmossen-Skarpnäck har antagits och innebär att detaljplaner för 5000 till 6000 nya bostäder har påbörjats eller kommer att startas under åren 2020-2022. Förutom de två större programmen pågår planarbete eller har planer antagits för cirka 1300 nya bostäder i främst Kärrtorp. Det är osäkert hur många av dessa som kommer att hinna färdigställas under treårsperioden.

I samband med att nya bostäder planeras bevakar förvaltningen att behovet av nya förskolor tillgodoses. Även grupp- och servicebostäder och boenden för äldre planeras in.

Parker och naturområden

Förvaltningen kommer fortsätta arbetet med att utveckla och rusta upp lekplatser, parker och naturområden i dialog med medborgarna och med fokus på trygghet, tillgänglighet, biologisk mångfald samt att lindra konsekvenser av klimatförändringar. Ett viktigt uppdrag är skötseln av parker och grönområden, så att de upplevs som välskötta platser för rekreation, lek, motion och social samvaro.

Det inledda utvecklingsarbetet av Flatens naturreservat kommer att fortsätta med syfte att skapa ett attraktivt besöksmål året runt. I det arbetet samarbetar förvaltningen med flera förvaltningar. Förvaltningen ser fram emot att det blir en tydlighet när det gäller ansvaret för att driva utvecklingsfrågor och investeringar inom naturreservat och andra natur- och friluftsområden i och med att en strategi för det rörliga friluftslivet beslutats av kommunfullmäktige.

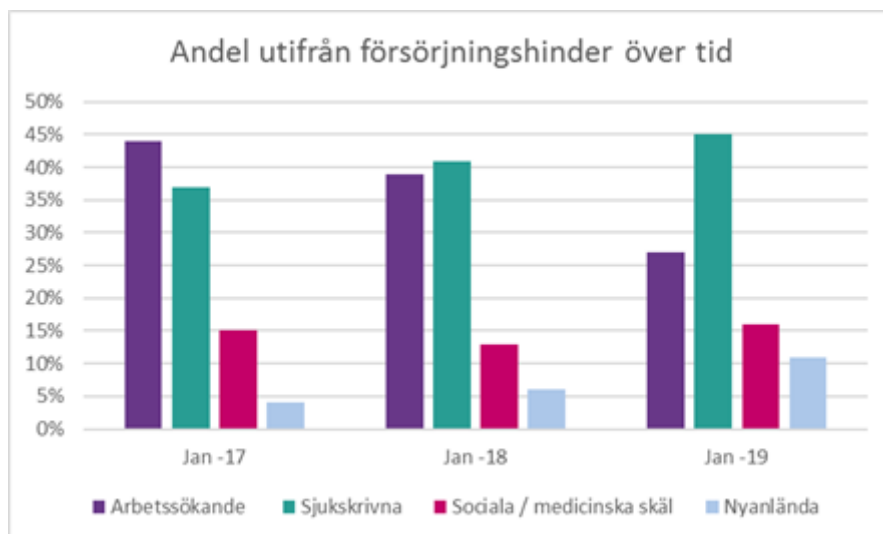
I Skarpnäck finns gott om bostadsnära natur. Förvaltningen anser att den har en stor potential att kunna utvecklas till ett komplement till de anlagda parkerna genom en ökad skötselintensitet, men också för att stärka den biologiska mångfalden. I dag upplevs vissa områden som otillgängliga och otrygga. Förvaltningen har tillsammans med exploateringskontoret påbörjat ett arbete med att som grönkompensation vid nybyggnation inventera den bostadsnära naturen, ta fram skötselplaner med åtgärdsförslag samt att genomföra naturvård och föreslagna åtgärder. Förvaltningen ser ett behov av att inventera och ta fram skötselplaner med åtgärder för all bostadsnära naturmark i stadsdelsområdet.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Trender, utmaningar och ekonomiska effekter

Antalet arbetslösa personer i behov av ekonomiskt bistånd fortsätter att minska inom stadsdelsområdet samtidigt som antalet biståndstagare med andra försörjningshinder ökar. Förvaltningen ser en ökning av andelen personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Målgruppen som bland annat består av sjukskrivna, lågutbildade och nyanlända personer har inte sällan en mångfacetterad social problematik som kräver mer omfattande och långsiktiga insatser för att nå egen försörjning och självständigt liv. Detta leder till ökad biståndstid och behov av ökad samverkan med andra aktörer och myndigheter. Förvaltningen behöver fortsatt stöd kring implementering av Stockholmsmodellen, som är stadens handläggningsprocess för

att bistå sjukskrivna personer till egen försörjning.

Källa: Sweco AB

Behovet av ekonomiskt bistånd bland nyanlända personer i form av ensamkommande barn och unga, återföreningsfamiljer och egenbosatta nyanlända har ökat de senaste åren, och förväntas öka ytterligare under kommande år då ett avsningsboende kommer att anläggas inom stadsdelsområdet. Integrationsfrågorna är därför fortsatt viktiga under planeringsperioden för att säkerställa att personerna når egen försörjning och självständigt liv med stöd från förvaltningen och utifrån stadsgemensamma insatser.

Antalet personer som söker ekonomiskt bistånd med anledning av bostadslöshet fortsätter att öka, vilket leder till ökade kostnader för boendelösningar. Personer som uppbär ekonomiskt bistånd har svårare att få bostadskontrakt på första- samt andrahandsmarknaden då de saknar fast och stabil inkomst samt ofta har svårare att tillmötesgå hyreskraven. Förvaltningen har goda erfarenheter av hemlöshetssamordning och bolotsar som insatser i arbetet mot hemlöshet. Förvaltningen ser ett behov av fortsatta stadsövergripande satsningar för målgruppen, i form av exempelvis kontrakt genom Stiftelsen hotellhem i Stockholm.

Prioriteringar

- Samverkan inom samordningsförbundet FINSAM för målgruppen sjukskrivna
- Implementering av Stockholmsmodellen
- Fortsätta samverka kring arbetssätt och metoder för personer i behov av långsiktiga boendelösningar
- Intensifiera utarbetandet av säkerhetsrutiner och kompetensutveckling gällande säkerhetsplanering utifrån en ökande mängd hot gentemot medarbetare

Vägen till egen försörjning i samverkan med andra nämnder och bolag

Förvaltningen erbjuder insatser till personer med psykisk och/eller fysisk ohälsa genom stadens samordningsförbund FINSAM. Insatserna som erbjuds genom samordningsförbundet FINSAM är långsiktiga och hållbara för målgruppen, men görs i liten utsträckning i relation till antalet personer i behov av insatserna. Utöver strukturell och övergripande samverkan vill förvaltningen lyfta värdet av samverkan på individnivå. Samordnade individuella planer är ett växande och viktigt verktyg för att samla aktörerna runt varje enskild individs utmaningar och

behov.

Förvaltningen behöver fortsatt samverka med andra stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar och stadsledningskontoret i syfte att utveckla nya arbetssätt och metoder för att stötta i både samhällsvägledning och boendefrågor för målgrupperna nyanlända i etablering, återföreningsfamiljer och ensamkommande unga. Samverkan behöver även fortsätta med ovanstående nämnder såväl som stadens bolag gällande boendefrågor för andra målgrupper, exempelvis familjer i osäkra boendeförhållanden.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen ser ett behov av att öka kunskaper om bemötande gentemot brukare vad gäller tillgänglighet, service samt basutbildning i neuropsykiatriska diagnoser. Verksamhetsområdet behöver också kompetensutveckling i att hålla och leda SIP-möten. Förvaltningen ser behov av att använda Case managementmetod inom ekonomiskt bistånd.

Säkerhetsarbetet behöver förstärkas både förebyggande och för att hantera hot och våldssituationer som ökar och kan påverka kompetensförsörjningen på sikt. Kunskaper kring säkerhetsplanering behöver utvecklas för att förbättra möjlighet till skydd och säkerhetsanpassningar för medarbetare.

Jämställdhetsutmaningar

Bland barnfamiljer i behov av ekonomiskt bistånd, utgörs de flesta hushåll av ensamstående kvinnor. Majoriteten av ensamstående kvinnor med barn har långvarigt behov av bistånd, motsvarande 79 procent, vilket innebär att de uppburit ekonomiskt bistånd i mer än tio månader. Dessa kvinnor har i stor utsträckning svårt att komma ut på arbetsmarknaden med anledning av bland annat låg utbildningsnivå och bristfälliga svenskkunskaper, varför förvaltningen behöver fortsätta tillgängliggöra insatser för målgruppen i samverkan med berörda nämnder och bolag.

Digitalisering

Se avsnitt Digitalisering under rubriken Individ- och familjeomsorg.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Trender, utmaningar och ekonomiska effekter

Antalet personer som är i behov av ekonomiskt bistånd minskar samtidigt som biståndstiderna och komplexiteten bland hushållen som förvaltningen har kontakt med ökar. I kombination med att staden implementerar Stockholmsmodellen för långvarigt sjukskrivna personer, kommer efterfrågan av insatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att öka inom staden. Förvaltningen behöver tillvarata och fortsätta utveckla arbetssätt och metoder för målgruppen. Ett exempel på insatser för målgruppen är Stockholmsjobb och offentligt skyddade anställningar (OSA). Förvaltningen har i nuläget svårt att möta efterfrågan gällande Stockholmsjobb och ser det som en fortsatt utmaning, dels utifrån de ekonomiska förutsättningarna och dels utifrån svårigheterna i matchningen till de enskilda som insatsen riktar sig till. Möjligheten att finansiera Stockholmsjobb genom lönesubventionen extratjänster upphörde den 1 januari. Detta kan enligt förvaltningen innebära en kännbar minskning av antalet och av spridningen av olika typer av arbetsplatser.

Prioriteringar

- Utveckla insatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- Finna arbetssätt och metoder för att möta efterfrågan av Stockholmsjobb

Samverkan med andra nämnder och bolag

Förvaltningen behöver samverka med berörda fackförvaltningar och övriga stadsdelsförvaltningar för att säkerställa att efterfrågan gällande korta utbildningar, arbetsförberedande insatser och arbetsträning möts då Stockholmsmodellen, tidigare kallad Globenprocessen implementeras. För personer med funktionsvariationer avser förvaltningen öka samverkan med Jobbtorgs insatser, t ex IWork och Alfa.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen ser inte att området har särskilda behov eller utmaningar rörande kompetensförsörjning.

Jämställdhetsutmaningar

Fördelningen mellan könen är ojämna vad gäller Stockholmsjobb och OSA-anställningar, där fler kvinnor har Stockholmsjobb och fler män har OSA-anställningar. Förvaltningen behöver analysera om dessa skillnader får några konsekvenser för den enskilde och i samverkan med Jobbtorg Stockholm vidta eventuella åtgärder.

2.9 Övrigt

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Förvaltningens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 129,4 mnkr. I förvaltningen arbetar drygt 905 månadsanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör ca 34 procent av nämndens bruttokostnader. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 42 procent och lokalkostnaderna cirka 8 procent.

Under åren 2020-2022 kommer den sammanvägda prisindexen enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) vara för åren 3,1 procent, 3,1 procent och 3,0 procent.

Kostnadsökningarna kommer då att bli 41,5 mnkr, 42,9 mnkr och 42,8 mnkr vid oförändrade insatser i jämförelse med 2018.

Förvaltningen fick 2019 en lägre budget och de statsbidrag som förvaltningen tidigare erhållit har minskat. Stadsdelsområdet växer i mindre utsträckning än andra delar av staden vilket påverkar förvaltningens budgettilldelning. Förvaltningen förutspår att budgetförutsättningarna för perioden 2019-2022 kommer att innebära snävtare budgettilldelning med risk för minskade statliga intäkter parallellt med kostnadsutmaningar i verksamheterna. Detta medför krav på effektiviseringar och kostnadsminskningar inom samtliga verksamheter. Arbetet inriktas på kostnadssänkande insatser med bibehållen kvalitet, innovation, samverkan, fortsatt minskning av sjukfrånvaron och effektivisering av lokalutnyttjande.

Anslag för nämndens verksamhet (mnkr)	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Kostnader	1 178,50	1 180,50	1 184,80	1 184,80
Drift och underhåll	1 164,80	1 166,90	1 171,90	1 171,90
Avskrivningar	8,8	9,2	9,2	9,2
Internräntor	0,5	0,7	0,7	0,7
Intäkter	-35,4	-35,4	-35,4	-35,4
Netto	1 143,10	1 145,10	1 149,40	1 149,40

Anslag för nämndens verksamhet, Källa: Agresso

3.1 Drift

Förskola

Förvaltningen har förskolor i paviljonger och i en del nedslitna lokaler. Dessa lokaler måste växlas över till nya lokaler vilket innebär höga kostnader både för avveckling av de gamla lokalerna men också kostnader för nybyggnation. I dag får förvaltningarna inga extra medel för dessa kostnader. Utväxlingen finansieras av förskoleschablonen.

Bristen på förskollärare och barnskötare riskerar att driva upp lönenivåerna vilket leder till ökade lönekostnader. Svårigheten att få tag på utbildade timanställda vikarier ökar också kostnaden för inhyrd personal. Avsaknaden av ett schemaläggningssystem för personal försvårar arbetet att samutnyttja vikarier och skapa en flexibilitet i samordnandet av övrig anställd personal.

Äldreomsorg

Under tidsperioden 2019-2022 förväntas inte den äldre befolkningen, äldre över 85 och uppåt att öka. I åldersspannet 65-79 och främst i åldern 80-84 sker det en ökning. Det kommer att innebära ökade kostnader för hemtjänst även om det är främst efter 85 år som personer är i stort behov av insatser av vård och omsorgsboende. Den verksamhet inom äldreomsorgen som därmed förväntas möta den största utmaningen utifrån befolkningsprognosen är den kommunala hemtjänsten, då verksamheten blir svårare att planera utifrån att yngre personer generellt är i behov av mindre antal timmar än personer i högre åldrar. Det kan innebära en ökad kostnad med en lägre produktivitet för den kommunala hemtjänsten då det blir svårare att planera insatsen och få till ett effektivt schema. De tidigare statliga stimulansmedlen för sysselsättning som förvaltningen tidigare erhållit inom den kommunala hemtjänsten och för vård och omsorgsboendet Hemmet för gamla har upphört.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utbyggnaden av gruppboendestäder medför högre hyreskostnader för förvaltningen vilket inte täcks av tilldelad budget. Det finns en skillnad mellan vad förvaltningen kan ta ut i hyra av de boende och faktisk hyra. Nybyggnationen medför oftast även en ökad kostnad för gemensamhetsytor som förvaltningen inte fullt ut kan få ersättning för av de boende. Förvaltningen har också börjat se alltfler exempel på att stödinsatserna i boendet utförs mer

kollektivt än tänkt och beställningar av enskilt utformat stöd avslås vilket genererar mycket personella resurser vid individuppföljning.

Ökande kostnader för turbundna resor innebär en stor osäkerhet inför de kommande åren. Turbundna resor tillhör idag det fasta anslaget trots att de i princip alltid är kopplade till att personen har insatser som daglig verksamhet. Förvaltningen anser därför att det vore mer rimligt om turbundna resor hörde till det rörliga anslaget. Om ersättningen för turbundna resor var kopplad till utförarens ersättning för insatser skulle det skapa bättre incitament för ökad samordning, vilket skulle kunna minska de totala kostnaderna för staden.

Individ och familjeomsorg och socialpsykiatri

Förvaltningen upplever att Region Stockholm blivit allt mer försiktiga i sina bedömningar av personers vårdbehov, även gällande barn och unga med psykisk ohälsa, komplexa vårdbehov och hemmasittarproblematik som är en grupp som ökar och det leder till ökade kostnader för förvaltningen.

De grupper som i framtiden behöver få del av ett utökat stöd av socialtjänsten och som blir fler är grupperna bostadslösa, våldsutsatta, nyanlända och samsjukliga. Förvaltningen behöver göra omfördelningar för att säkra såväl utredningsarbetet men framför allt stöd och insatser kopplat till våldsutsatta när en stor del av målgruppen enbart är aktuella för våldsutsatthet. Anslag för våldsutsatta ges inom individ och familjeomsorgen där faktorerna i fördelningsnycklarna inte längre speglar ambition, kostnader och faktiska förhållanden.

Förvaltningen bedömer att det finns behov av mer intensiva insatser för målgrupper socialpsykiatri under treårsperioden i och med att lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård trätt i kraft förra året.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Antalet arbetslösa personer i behov av ekonomiskt bistånd fortsätter att minska inom stadsdelsområdet. De som är i behov av ekonomiskt bistånd är i större utsträckning än tidigare sjukskrivna, lågutbildade och nyanlända personer med en social problematik som kräver omfattande och långsiktiga insatser för att nå egen försörjning och självständigt liv. Förvaltningen ser en ökning av andelen personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Bostadsbristen är kostnadsdrivande och under 2018 gick 13 procent av budgeten för enbart detta verksamhetsområde till kostnader för härbärge, vandrarhem och hotell.

Nyanlända, inklusive ensamkommande barn och ungdomar

Antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd kan komma att öka under den kommande treårsperioden genom familjeåterförening eller om nyanlända personer inte lyckas etableras i arbetsmarknaden under etableringsperiod. Familjeåterförening medför ofta behov av större bostad som inte kan tillgodoses på egen hand, vilket i sin tur medför ökade kostnader för boendelösningar.

Verksamhetsområdet för ensamkommande barn och ungdomar minskar nu successivt i takt med att antalet barn och ungdomar minskar. Av de ensamkommande som förvaltningen har ansvar för i nuläget är majoriteten 18 år eller äldre under året. De sänkta ersättningarna som infördes för två år sedan innebär minskad täckning för kostnader och kräver kostnadseffektiva lösningar.

Den period då förvaltningen har erhållit medel i form av generalschablon för personer som är

nyanlända närmar sig slutet. Arbetsförmedlingen drar ner på insatserna till denna grupp som generellt sett står långt från arbetsmarknaden. Förutsättningarna för att öppna nya boenden har ändrats då resurserna, generalschablonen minskar. Under 2018 erhöll förvaltningen statsbidrag från Tillväxtverket för att arbeta med integration. Dessa statsbidrag finns inte längre att söka.

Barn, kultur och fritid

Budgeten för verksamhetsområdet har minskat samtidigt som andelen unga i åldersgruppen 13-18 år prognostiseras öka med 12 procent inom stadsdelsområdet fram till år 2022. En utmaning är att det ökade antalet unga medför förväntningar på förvaltningen att organisera ett socialt uppsökande arbete i syfte att på ett tidigt stadium fånga upp barn som är i behov av att lotsas in i en aktiv fritid eller vars familjer är i behov av socialtjänstens insatser. Ökningen av antalet unga kan komma att innebära att behovet av ett varierat utbud av aktiviteter inom den öppna fritidsverksamheten behöver öka, samtidigt som resurserna är begränsade. Även behovet av föräldraskapsstöd, stöd till föräldrar med barn i tonåren samt ungdomsmottagningens tjänster under de kommande åren kan komma att öka, bland annat på grund av den ökade psykiska ohälsan hos unga.

Fördelningsnycklar för stadsmiljö

Inom stadsdelsområdet finns Stockholms största naturreservat, Flaten, och den del av landets mest välbesökta naturreservat, Nackareservatet, som ligger inom staden. För skötsel av naturreservaten, för att bland annat bibehålla höga naturvärden, finns skötselplaner. Den nu gällande fördelningsnyckeln för stadsmiljö tar ingen hänsyn till de kostnader som det medför att sköta naturreservaten. Systemet att årligen söka medel medför en osäkerhet om utfallet och förhindrar en mer långsiktig planering.

Förvaltningen arbetar tillsammans med andra förvaltningar kontinuerligt med åtgärder för att uppnå budgetmålet "att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra reservaten för personer med funktionsnedsättning". För naturreservat inom Stockholm stad saknas medel för utveckling och investeringar. Det kan till exempel avse anläggning av vandringsleder, spänger, rastplatser och utveckling av målpunkter. Detsamma gäller skötsel och utveckling av de officiella strandbaden.

Drift stadsmiljö

Den övergripande målbilden i stadens vision är att alla stockholmare ska ha tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden och att de offentliga rummen ska vara av hög kvalitet. En växande befolkning med ökat slitage av parker som följd innebär att driftbudgeten framöver behöver utökas för att uppnå målbilden. Driftbudgeten har utökats, men behöver förstärkas ytterligare de kommande åren. En utökad driftbudget möjliggör även en uppgradering av skötseln av den bostadsnära naturen, som ett viktigt komplement till den anlagda parken och för att öka den biologiska mångfalden.

3.2 Investeringar

Stadsmiljöinvesteringar

Förvaltningen har lämnat in underlag för angelägna investeringsprojekt till trafikkontoret, som därefter har gjort en samordnad prioritering för hela staden. För de kommande åren har medel

sökts för renovering av plaskdammen i Magnebergsparken, upprustning av en lekpark vid Per Lindeströms väg i Hammarbyhöjden, upprustning av parkvägsnätet, utbyte av buskage utmed gator och i parker, upprustning av parken vid Lagmansplan i Skarpnäcks gård samt upprustning av lekparken Gåshällsparken i Kärrtorp.

Plan för parkinvesteringar, mnkr

Prioritet	Projekt	Åtgärd	Kalkyl
1	Plaskdamm i Magnebergsparken	Renovering	4,5
2	Per Lindeströms väg	Upprustning av lekpark	4,5
3	Parkvägsnätet	Upprustning	9,0
4	Buskage utmed gator och i parker	Utbyte	3,0
5	Lagmansplan	Upprustning av park	3,0
6	Gåshällsparken	Upprustning av park	5,0

Klimatinvesteringar

Möjligheten till en långsiktig planering av klimatinvesteringar skapar goda förutsättningar för nämnden att arbeta mer strategiskt med miljö- och klimatarbete. Förvaltningen kommer använda denna möjlighet till att göra kartläggningar och inventeringar mer utförligt samt pilotprojekt för att bättre se om projekten ger önskad effekt. Förvaltningen ges även mer tid att samverka med andra aktörer, vilket skapar en stabilare grund. Samtliga av förvaltningens åtgärder strävar efter minskade växthusgasutsläpp och energieffektiviseringar men även klimatanpassningar planeras.

Planerade åtgärder som är en utveckling av de klimatinvesteringsprojekt som ansökts för i VP 2019 redovisas i bifogad bilaga med en treårig plan.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Inledning

Stadsdelsområdets befolkning väntas öka med 654 personer under kommande treårsperiod, vilket motsvarar 1,4 procent.

4.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskoleverksamhet

Antalet förskolebarn minskar under perioden samtidigt som behovet av förskoleplatser är ojämnt fördelat i stadsdelsområdet. Förvaltningens långsiktiga plan är ersätta befintliga paviljonger och förskolor med litet antal avdelningar samt bristande arbetsmiljö med nya friliggande förskolor med minst fyra avdelningar.

Det pågår programarbete för ny bostadsbebyggelse i både den norra och södra delen av

stadsdelsområdet. I samband med det planeras för flera nya friliggande förskolor.

Äldreomsorg

I östra söderort väntas antalet omsorgstagare minska fram till 2022. Utifrån Swecos prognos om antal omsorgstagare i behov av vård- och omsorgsboende är behovet av platser tillgodosett.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

I staden finns behov av nya grupp- och servicebostäder för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen vill bidra till stadens utbyggnad av bostäder. I de större byggprojekt som planeras i stadsdelsområdet har förvaltningen anmält intresse för nya gruppboendeställen och servicebostäder.

Under planperioden bedöms behovet av nya boendeställen för personer med funktionsnedsättning vara cirka 22 i stadsdelsområdet. Det gäller personer som idag bor på korttidshem och vuxna personer som bor hemma hos sina föräldrar.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Det finns inte tillräckligt många bostäder i staden för målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning och det kvarstår ett behov av sådan utbyggnad.

Barn kultur och fritid

Det finns ett behov av att rusta de befintliga parklekarna. Det gäller såväl parklekarnas inomhusmiljö som utomhusmiljö. En upprustning av parklekarnas lokaler kommer att innebära höjda hyreskostnader.

4.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskoleverksamhet

Med 14 barn i grupperna för yngre barn och 18 barn i grupperna för äldre barn finns idag kapacitet för sammanlagt 1 739 barn i förskolan. Det var 1 839 barn från Stockholms stad inskrivna på förvaltningens förskolor i februari 2019. Antalet förskolebarn väntas minska med cirka 227 barn i stadsdelsområdet som helhet från 2019 till 2022, med viss variation mellan olika stadsdelar.

Verksamhet för barn, kultur och föreningsverksamhet

I stadsdelsområdet finns tre parklekar och en öppen förskola. Det finns tre fritidsgårdar för ungdomar mellan 13-18 år. Fritidsgårdarna finns i Björkhagen, Bagarmossen och på Skarpnäcksfältet. En verksamhet för unga över 18 drivs i Bagarmossen i samarbete med Stiftelsen på rätt väg. På Skarpnäcksfältet finns Skarpnäcks kulturhus.

Äldreomsorg

Förvaltningen driver idag ett vård- och omsorgsboende Hemmet för Gamla som har 63 lägenheter

Det finns en dagverksamhet med inriktning mot demenssjukdom med 35 platser. Verksamheten är belägen i Hemmet för Gamla och drivs på entreprenad av Ersta Diakoni. Verksamheten övergår i kommunal regi från 1 oktober 2019.

På Hammarbyhöjdens seniorboende och i lokaler i Skarpnäck finns öppna verksamheter för äldre.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Det finns idag 14 gruppboendestäder och en servicebostad med totalt 87 lägenheter inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning (LSS). Alla lägenheterna är fullvärdiga och det finns idag ingen lägenhet som är tom. Förvaltningen har 85 platser inom daglig verksamhet. Verksamheterna drivs på entreprenad av Attendo Care AB.

Under sommaren 2019 startar ett gruppboende med sex lägenheter i Bagarmossen.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Förvaltningen har ett stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning med Fallskärmsgatan 10 som bas. Till basen är ytterligare nio lägenheter i närområdet kopplade. Verksamheten drivs av Omsorgshuset Stockholm AB.

Därutöver har förvaltningen cirka 130 tränings- och försökslägenheter. På Skarpnäcksfältet finns ett ungdomsboende med tio lägenheter och det finns ytterligare sex lägenheter för ungdomar i stadsdelsområdet. Det finns 50 genomgångsbostäder för nyanlända familjer och ungdomar. Förvaltningen bedömer ett ökat behov av försöks- och träningslägenheter och genomgångsbostäder föreligger under planperioden.

Förvaltningen har tillsammans med Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning och Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, en ungdomsmottagning lokaliserad på Gullmarsplan.

Förvaltningen har en sysselsättningsverksamhet som drivs i egen regi och som har överkapacitet.

4.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskoleverksamhet

Den långsiktiga behovsnivån ska lösas med permanenta lokaler med minst fyra grupper. Eventuella behovstoppar därutöver ska lösas med tillfälliga lokaler som snabbt kan ställas upp och därefter tas bort.

I Hammarbyhöjden och Björkhagen pågår ett programarbete för ökad bostadsbebyggelse i området. I det arbetet finns behovet av förskoleplatser med och flera platser har pekats ut för friliggande förskolor. Tillsammans med SISAB och privata fastighetsägare planeras sju förskolor i området.

I Bagarmossen och Skarpnäck pågår ett programarbete för ny bostadsbebyggelse och det kommer att byggas bostäder i området kring Bergholmsskolan. Två nya friliggande förskolor ska byggas i området. SISAB har fått markanvisningar.

I Bagarmossen finns paviljonger och mindre förskolor. Dessa skall avvecklas och som ersättning för dessa förskolor planeras en ny förskola med åtta avdelningar i området vid Stångåvägen i Bagarmossen.

På Skarpnäcksfältet planerar förvaltningen tillsammans med SISAB för en ny friliggande förskola med sex avdelningar. I området finns flera förskolor med tre avdelningar som är

slitna och som då kan avvecklas.

Verksamhet för barn och ungdom

Parklekarnas lokaler är slitna och i behov av upprustning. Förvaltningen undersöker möjligheten att underhålla befintliga parklekslokaler.

Äldreomsorg

Behovet av vård- och omsorgsboende för äldre minskar för närvarande generellt. Hemmet för gamla planeras att avvecklas i samband med att vård- och omsorgsboendet Bergholmsbacken i Bagarmossen står färdigt, vilket idag är planerat till år 2025. Syftet är att undvika att ha kvar äldre fastigheter för att skapa en hållbar lösning på sikt, för att inte behov ska uppstå av större ombyggnationer. Bergholmsbacken kommer att ha 72 platser.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

I staden finns behov av nya gruppboendestäder och serviceboendestäder för personer med funktionsnedsättning.

I det programarbete för ökad bostadsbebyggelse som nu pågår för norra och södra delen av stadsdelsområdet har förvaltningen anmält intresse för nya gruppboendestäder och serviceboenden. I samband med att Svenska Bostäder bygger nya bostäder så byggs en gruppboendestad med 6 lägenheter och gemensamhetsutrymmen i kvarteret Ståthållaren i Bagarmossen. Inflyttning beräknas ske under sommaren 2019. I Kärrtorps centrum planerar Svenska Bostäder att bygga ca 60 nya bostäder. Förvaltningen planerar ett serviceboende 10-12 lägenheter och en till två gemensamhetslägenheter i projektet. Inflyttning är beräknad till 2021.

I stadsdelsområdet sker även viss kompletteringsbebyggelse men där bedömer förvaltningen att det inte är lämpligt med gruppboendestäder eller serviceboendestäder eftersom det är alltför små projekt.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

I samband med de större projekten med ny bostadsbebyggelse har förvaltningen anmält intresse för nya serviceboenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. I samband med att Stockholms hem bygger bostäder i projektet Bergholmsbacken har förvaltningen anmält intresse för ett serviceboende med 10-15 lägenheter för personer med psykisk funktionsnedsättning.

4.5 Kostnadsutveckling

Förskoleverksamhet

Nybyggnationerna av förskolor medför betydande ökade hyreskostnader. Befintliga lokaler får sedvanliga hyreshöjningar. Kommunfullmäktige har beslutat att de kommunala bostadsbolagen ska ha nya principer för hyressättning av förskolelokaler. Det innebär att befintliga hyresavtal succesivt kommer att övergå till marknadshyror, vilket i praktiken innebär högre hyresnivåer för förvaltningen.

	2019	2020	2021	2022
Hyra (tkr)	41 500	42 000	42 500	45 000

Verksamhet för barn, kultur och fritid

	2019	2020	2021	2022
Hyra (tkr)	5 400	5 500	5 600	5 700

Äldreomsorg

	2019	2020	2021	2022
Hyra (tkr)	12 200	7 800	8 000	8 200
Hysesintäkter	4 700	4 800	4 900	5 000

Hyreskostnaden och hyresintäkterna minskar då B-huset på Hemmet för gamla har avvecklats. Hyreskostnaden redovisas med moms (omsorgsmoms) avdragen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

De ökade kostnader som uppstår vid ombyggnader och investeringar i form av hyrestillägg täcks inte av de stimulansbidrag som erhålls. Stadsdelsnämnden måste ges ekonomiska förutsättningar för att fullt ut ta ansvaret för en ökning av gruppboendeplatser. Det finns en mellanskillnad mellan vad stadsdelsnämnden kan ta ut i hyra av de boende och faktisk hyra. I schablonerna från staden ingår ingen ersättning för hyror varför det föreligger stora svårigheter att klara driftskostnaderna.

	2019	2020	2021	2022
Hyra (tkr)	13 800	14 300	14 700	15 200
Hysesintäkter	6 500	7 200	7 400	7 600

Hyreskostnaden redovisas med moms (omsorgsmoms) avdragen.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

	2019	2020	2021	2022
Hyra (tkr)	12 800	13 000	13 200	13 400
Hysesintäkter	11 690	11 930	12 200	12 450

4.6 Effektiviseringsmöjligheter

Lokalförsörjningen är en viktig ekonomisk och strategisk fråga för förvaltningen och målsättningen är att verksamheterna ska ha ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler.

I samband med att nya bostäder planeras bevakar förvaltningen att behovet av nya förskolor tillgodoses.

Förvaltningen arbetar tillsammans med de andra stadsdelsförvaltningarna i östra söderort med

att ta fram en äldreboendeplan där det gemensamma behovet av ombyggnation, avveckling, nyproduktion och inriktningar eller profiler analyseras. Äldreförvaltningen samordnar arbetet i samverkan med stadsdelsnämndsregionerna, stadsledningskontoret, Micasa och exploateringskontoret.

Förvaltningen tar tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i östra söderort fram en årlig boendeplan som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och servicebostäder.

4.7 Övrigt

Effektiviseringsmöjligheter avseende stadens administrativa lokaler

Förvaltningen har under flera år arbetat med att effektivisera de administrativa lokalerna på förvaltningskontoret, Björkhagsplan 6 samt förvaltningens kontor på Skarpnäcks Torg 7. Under senaste året har det varit en brist på arbetsplatser på förvaltningskontoret och även på Skarpnäcks torg 7.

Inom förskolan finns ett antal administrativa lokaler. Antalet administrativa lokaler för förskolan kommer att minska under perioden.

Sammanställning av administrativa lokaler med ”kontorsarbetsplatser”

Adress	Area kvm	Hyra tkr/år	Antal arbetsplatser
Björkhagsplan 6	4 664	6 350	184
Skarpnäcks torg 7	401	481	21
Lillåvägen 53	111	67	4
Emågatan 96	100	120	3
Fallvindsgatan 3	280	300	8
Tidaholmsplan 20	60	110	3
Emelie Högvist väg 14	141	138	5